

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
3 Octombře st. v.
15 Octombře st. n.

Este in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 40.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

O r u g ă c i u n e.

— Novelă. —

De Carmen Sylva.

(Urmare.)

— Și densii n'au cel puțin atâta milă de mine, ca să se ascundă din vederea mea. Ietă! Privește afară, Raoul! Veți cum trec tocmai acum p'aici! Dar caută acolo, Raoul, acolo! El o privește cu niște ochi îndrăgostiți și dânsa e atât de palidă. Dânsa e o blăstemată, o înșelătoare, o tâlhăriță.

Degetele fine și albe ale lui Raoul închiseră gura surorii sale, și când privi spre ea, în ochii lui erau flăcări, încât dânsa se spăria:

— Berthaldo, — dîse el, — te compătinesc! Satana te-a și apucat, nu peste mult te va călca 'n picior.

— Vreau resbunare, Raoul, resbunare, seu mörtea.

— Du-te 'n odaia ta și nu te redică din genunchi, dîua nóptea, până ce nu vei sfărma vermele în inima ta. Ești în ajunul unei fapte rele, Berthaldo, rentörce-te până ce încă nu e târziu!

Ea nu-l auzi; căci privirea ei se 'ndreptă ierăș jos spre stradă. Raoul suspină și o părăsi și se duse departe din oraș, spre a-și câștiga liniște și lumină.

Timpul pentru cununia Edithei se apropiă atât de iute, încât fratele și sora gândiau, că dîilele n'au ore și noptile n'au minute.

Editha era o mirésă tăcută; totdeuna prietenósă și blândă, ieră și ieră mulțamiă lui Tassilo dragostea lui cea mare. Și decă el atunci dîcea cu blândete: „Uitat-ai mănăstirea, scumpa mea?” — ea șoptiă clătînându-și capul: „Voi uită-o, dar lasă-mi puținel timp!”

Lui Tassilo și așa i părea timpul pré lung. óra cununii depărtată 'n vecinicie și fericirea atât de mare, încât n'ó va pute avé nici odată. El se temea, că va trebui să intrevină ceva, ce are să nîmicésă tóte.

Dar în sfērșit numai trei dîile mai lipsiau.

Editha trâmise pe mamă-sa la Raoul.

— Spune-i că-l rog să me cunune dînsul. Și-i spune, că el m'a învêțat cum trebuie cineva să se jertfêscă, acumă dară să me conducă mâna lui la acest paș mare! Și i mai spune, că voi face greu acesta și că-l îndeplinesc numai din iubire și datorie pentru tine, și că numai cuvintele lui m'au înduplecat să te ascult și că de bună sêmă totdeuna voi fi bună, de cumva el me va binecuvêntă. Și mâne deminêță din mâna lui voiesc să primesc cuminecătura și a remăné ceea ce

am fost totdeuna, surióra lui! Mi s'a spus ca să bag de sêmă și să nu primesc nimica din mâna preotului, dar ale lui numai binecuvêntare pot să-mi deie.

Tassilo se învoi, căci pentru el era sfânt tot ce Editha voia. Își innăduși gelosia ce i se ivi, ca ș-o ofensă nebărbătescă față de inima curată a miresei sale.

Când mama Edithei împărtași lui Raoul dorința ficei sale, acela stetea cu spatele cătră feréstă, încât nu pută să-i vêdă fața.

El respunse antăiu scurt și aspru:

— Nu, nu pot, n'am timp!

— Nici decă Editha te rógă?

— Nici atunci. Auzit-ai, că n'am timp.

— Așă dară ó să vorbesc cu Pré-Cuviosia sa.

— Tê rog fôrte, să nu faci acesta!

Mama, care își propuse hotărît a nu spune vorbele trâmise de Editha, acumă începú totuș a le împărtași, la început puțin, apoi tot mai mult, căci nu primia nici un respuns și în sfērșit spuse totul.

Raoul încă tot tăcea.

— Copila mea se jertfêșce pentru mine, ceea ce a costat-o lupte grele și dia nu voiesci să ajuți pe surióra ce se luptă?

Raoul respunse încet după o pausă:

— Da, sînt gata.

Atunci deschise ușa, ca dânsa să se pótă depărta.

Eră nópte 'ntunecósă, când dânsa ieși și când înainte ei trecú iute o figură înfășurată, care ascunse mica lampă ce ținea în mână și numai la depărtare de vr'o sută de pași o deschise de nou.

Nu se putea vedé, decăt o figură naltă, o umbră lungă și lumina, care se reversă tremurând acuș aici, acuș acolo.

Figura se opri la casa Barbarei și bătú încet, închidêndu-și ierăș lampa.

Când bêtrâna deschise ușa, figura străină întră, și fără să-și redice vêlul, dîse cu glas afund:

— Dta șcii să faci vrăgi, ietă mâna mea.

Ea scóse din mantie o mână uscăciósă și fără de inel.

— Oho! — dîse bêtrâna, — ce ai de gând? Înșelatu-te-a cineva? Ai cugete de resbunare. Dar aceste cugete de resbunare sînt moștenite, aceste sînt supte dîmpreună cu laptele mamei.

— Nu-i așă? — dîse figura invêlită. Dar la resbunarea mea am trebuință de ajutorul teu, strigóie. Fii cu minte! Te cunosc și șciu arțile tale; decă vreau mâne vei sta naintea sfântului scaun judecătör, ier poi-mâne pe rug. Decă me vei ajuta, voi tăcé 'n veci.

După aceste convorbiri încet și lung, în sfârșit figura învățată părăsi casa, ducând un obiect mic, pe care-l ascunse sub mantie.

În ajunul cununiei Editheii aceeași persoană se fu-rișă în catedrală și se lasă a fi încuiată acolo.

În tăcerea nopții ea se apropia de altar și deschidându-și mica lampă, scose un clește de fer, cu care descuia micul scrin.

Acosta produse oșez-care sgomot și dânsa privi spăriată în giur de sine, resuflă greu și apăsă câteva minute mâna sa pe inimă.

Apoi scose potirul și începă să aranjeze într'ensul ostiele așa, ca să zacă 'n rând una peste alta și 'n urmă aședă una deasupra tuturora. După aceea se retrase și-și privi de acolo lucrarea.

Atunci ierăș privi 'n giur de sine și închise iute lampa, căci i pără ca și când o iconă ar fi ieșit din cadra sa. Se prinse iute de cap, ierăș deschise lampa, puse potirul napoi la locul seu, încuia cu luare aminte scrinul și trecu iute prin biserică. Umbra ei fugea acuș pe colonne, acuș jos pe pământ.

Atunci luna străbătă prin nori și privi în lăuntru prin fereștile întunecose. Figura cădă inspăimântată lângă o columnă. Apoi se aședă câtva timp pe pământ, dar sări ierăș în picioare, și-și căută alt loc. Adese ori privia în giur de sine, cu corpul plecat nainte; dar numai rochia-i fășeă 'napoia sa.

Acuma se aședă pe scara care ducea la amvon, apoi se urcă 'n amvon și se ascunse acolo; dar nu peste mult se coborî și de-acolo și-și căută alt loc. Se sui la organă, dar în întuneric atinse foile, încât acele scoseră un ton suspinător. Se inspăimântă grozav și fugi jos pe trepte. În sfârșit se tupili lângă ușe și părea a tremură de frig. Luna mai privia prin unele ferești, dar figura par că dispără, zăcea ca ș-o umbră seu ca un glob negru în cotul neluminat.

Din când în când părăia câte un scaun în chor, ori țirăia varul; cucuveicele se loviau de ferești și țivliau, câte un liliac se mișcă pe acoperiș. Nici odată nu eră atât de linișcit, se nu se fi putut auđi ori cât de mic sgomot și umbra din ușe totdeuna se cutremurá.

Demineța murgî prin ferești turbure și langed; în sfârșit zuruiră în încuietore cheile cronicului. El intră, se 'ntorse, închise încet ușa, se sui cu pași grei în turnul cu clopote și nu peste mult s'auđi primul ton, apoi sunară două, trei și 'n urmă totă catedrala se umplu de sunet de clopote.

Atunci umbra dela ușe se ridică și ieși iute.

Raoul în noptea acosta ierăș s'a torturat cu biciul, dar nici nu l'a simțit, cu tôte că acela l'a tăiat grozav. Căci în lăuntru lui țisniau niște șerpi infocați, cari i spintecau inima. Înfricoșate fure durerile acestei nopți. I părea că o mână de fer ar fi apucat inima lui ce palpita 'nfocat și o strinse într'atata, încât aceea încetă să bată, ieră el ameți.

Mai apoi buzele lui tremurânde rostiră o rugăciune ferbinte:

— Dómne Dumneđeule! nu me părăsi în suferințele cumplite ale sufletului meu; lasă trecă dela mine păharul acesta, trâmite vr'o minune prin marea ta bunătate, ca să nu fiu silit a cununa femeia acosta cu alt bărbat! Nu sânt în stare să rostesc cuvintele, de cari buzele mele aru veșteđi! Nimiceșce pe nevrednicul teu servitor! Trezneșce-me prin fulgerul teu, dar nu me lăsă ca cu propriile mâni să me torturez! Nu sânt pedepsit de ajuns pentru dragostea mea pécătósă? Și pân'acum me aflu 'n iad; flacările ard părțile mele din lăuntru, inima mi se plezneșce 'n pept, crerii mei ferb; nebulnia stă să me prepădeșcă. O! Dómne, Dómne! Nu cunoșci dar nici o milă? Vreu să

me plec sub mâna ta! Vreu să me reneg în tôte ăile! Numai aceste câteva ore amare să mi le îndepărtezi! Fă să incete a bate acosta inimă selbatică, dar nu voi ca eu să rostesc cuvintele cari vor legă feta pentru vecie de altul! Dumneđeule, eu sufer mai grozav, decăt ce pot suportă puterile mele! Mântuieșce-me, Părint; ceresc, căci altul nimeni nu me pôte ajuta! Me 'nnec și nu mi se 'ntinde un fir de paie! Mor de sete și nici un strop nu stêmperă limba mea! Pécatul meu e mare, dar bunătatea ta e și mai mare! Mântuieșce-me, Dómne Dumneđeule!

Atunci i pără ca și când Mântuitorul ș-ar fi aplicat puțintel capul pe Cruce, numai odată; Raoul mai privi mult timp tot acolo, dar apoi totul remase nemışcat. Păreții îl priviau linișcit și rece; stradele dormiau în tăcere în noptea plină cu stele. Numai în sufletul lui urmă vijelia infricoșată, și nimica, nimica nu-i aducea mângăiere și liniște. Buzele-i erau secate, limba se lipi de cerul gurei, conștiința-i începă a se perde, în sfârșit cădă pe pământ fără simțire. Așa zacă cu fața și cu brațele întinse pe pământ până 'n amurgitul demineții.

Atunci începă a-și vini 'n ori, dar deodată resimți și nemărginita sa durere. Se sculă cu de-a tărâia, dar răđemat de părete, căci eră obosit de morțe. Ochiu-i se fiesară pe un punct. Atunci o rađă a sórelui ce resăriá i atinse pèrul. Acela deveni sur.

Și deschise și închise buzele de câteva ori, ca un greu bolnav; apoi se aședă pe dunga patului, încleștându-și pe genunchi mânil secate și își legină corpul. Părea îmbétrănit cu ani de ăile, așa crețuri se formară în giurul gurei sale.

În sfârșit hotări să se 'mbrace, cu tôte că grotătea corpului i împedecă tôte mișcările.

De odată vedă, că se află 'n catedrală; dar nu șciea cum a ajuns acolo. Vedeá, că stă în acelaș loc unde a fost hirotonit. N'ar fi trebuit să strige atunci: „Nu, nu, eu nu sânt vrednic!”

I părea ca și când cineva ar fi întrebat dela dânsul cu voce naltă acosta și-și întorse capul. Eră cronicul, care-l întrebă, decă nu va începe missa lină, privindu-l uimit.

I părea că altul face serviciul divin și el este un băiat mic și frumós-a-i mamă tinără l'ar ține de mână. Aceea, pe care atât de mult a admirat-o și iubit-o și care l'a învățat a-și face cruce. Simțiea degetele ei delicate și calde, cari ținend mânil lui micuțe îl conduceau.

Atunci se 'ntorse și redică potirul; ochii lui căutau pe mamă-sa și zăriră pe Editha, care în podóbele de mirésă ingenunchiá înaintea lui cu evlavie, ca un ánger, áșteptând cuminecătura.

— Oh! de te-aș puté culcă în coșciug, așa curată, așa nevinovată, așa neatinsă! — gândi tinerul preot când puse ostia sfântă pe buzele ei tremurânde.

În momentul acesta Editha privi spre el cu o căutătură, care îl insoți în totă vieța lui ca ș-o salutare cerescă.

Apoi ea se ridică și ingenunchiá ierăș în întunericul depărtat al bisericeii, áșteptându-și mirele. De acolo vedă dânsa cum nuntașii umplură biserica, i părea că vedă pe Berthalda în nemijlocita sa apropiere, dar dispărură tôte într'o negură ce din ce în ce deviniá mai mare.

Atunci negura începă a se învèrti pe lângă ea, făcend tot felul de figure pistrite; în urechile ei se porni o vijăire ca de un vifor cumplit. Mama i apucă mânil recite și le frecă și Editha fu silită să se rađeme de brațul lui Tassilo, spre a puté merge până la altar.

Membrele și limba ei erai grele ca plumbul; dar totuș luă puteri spre a suride spre mirele seu și a-i șopti:

— Am uitat! Am uitat mănăstirea!

Cuvântul din urmă nu fu decât o bălbăire.

În sfârșit steteau înaintea altarului. Raoul ținut o cuvântare, care pătrunse pe toți, afară de miri cari nu auziră nimica și afară de Raoul însuși carele nu șciea ce vorbește. Căci el vedea trăsăturile Editheii schimbându-se cu totul, și vedea cum Tassilo o priviă îngrijiat și prindea mai tare cu brațul mâna ei.

Mirele rosti cu voce naltă cuvintele:

— Editho, eu te ieu de soție!

Dar când Raoul palid ca mărtea se întorse cătră mirésă și dîse:

— Tassilo, eu te ieu...

— Raoul! — strigă ea cu voce naltă, apoi își înlinse mâinile spre el, se ridică dréptă ca luminarea, și cu ochi frânti cădă mórta la picîtoarele lui.

Mamă sa scose un țipet infricosât, toți cei de față alergară la altar, pe a cărui trepte ingenunchiă Raoul ținend în brațe capul Editheii, pe când Tassilo, plângend amar, încercă să-i încăldescă mâinile, dîcendui gîngăș pe nume.

Dar Raoul închise ochii ei cu mână sigură atât de linișcit, ea și când nici odată n'ar fi cunoscut-o și un suris rătăciă pe buzele lui.

Unora le pără, că vedură și pe Berthalda, aplecată un moment pe frate-seu și privind mórta; dar alții n'o zăriră și densa nici nu eră în biserică.

Nenorocita mamă a Editheii numai peste multe ore își vini 'n ori și nu pută pricepe, că mai trăiește. Durerea ei nu eră de mângăiat.

Tassilo încercă mai de multe ori să vedă frumosul cadavru, dar de câte ori îl vedă, totdeuna isbucni din el un plânsat atât de mare, încât peptul mai că i se rupse, și în ziua următoare fu cuprins d'o lungore ferbinte.

Editha zăcea în coșciug în haina ei de mirésă, cu cununa de mirt pe bucelele ei minunate și metăsöse, cu suris blând pe buzele sale și ținend o cruciță în mâinile sale încrucișate pe pept.

Raoul nu o părăsi nici ziua nici nóptea, cetind rugăciuni, îndată ce intră cineva; șoptind gîngăș cadavruului, când eră singur. Într'aceste un suris atât de suprapământesc i însenină obrađii, ca și pe a mórtei.

— Te-am cerut prin rugăciuni și acuma ești a mea, în vecii vecilor! Dumnezeu a fost atât de bun și mi-a întins mâinile, căci trebuia să me 'nnece. Acuma inima mea nu mai are nici o legătură cu pământul; ea este la tine în cer.

Așa vorbea el necontentit, în aceste césuri minunate și mântuitoare.

(Încheierea va urmă.)

E a ș i e l.

Eră 'n maiu o nópțe lină, plăcută și măestösă...

Filomela prin tufșuri schimbă doine amoröse,

Crișul curge 'n murmur rece, un greluș în ierbă cântă,

Silfii beađi d'amor în lună de pe flori pe flori s'aventă.

În castel pe malul apei, într'o sală građiosă,

Printre ramurile salcei cu verđi frunđe de metăsă,

Suridend luna își viră ochii lacomi ca să șcie

A iubirilor misterii din a nopții poesie.

Acolo... două flințe se 'ngânau în dulci suspine;

Cupido cea deicătată, cu ochi plini de dragi lumine,

Și Amor, ce inimióra o seduce și răneșce,
Apoi pferă ca și umbra ce nici gândul n'o găseșce.

Ea-și ascunde sinul candid, greu de farmec și parfume,
Ce 'ntr'o dulce fantasare se transpórtă 'n altă lume,
P'un divan se lasă-alene 'n ndânci gânduri și viséză...
Părea stea ce 'n međul nopții scaldă lumea 'n mândre rađe.

Peptul ei ades suspină de-o durere ce-l apasă;
Gurișóra-i stă 'nchinată spre săruturi călduröse,
Și 'n accente ne 'nțelese las' un gemet să rêsune
Ca scăpat fără de voie: „Rêu me torturi, demon june!”

Ea cu musa sa în taină se vorbeșce, se 'nțelege...
A sosit clipa se-și vedă și Amor picioru-'n mrege...
A sosit plinirea vremei: două inimi se 'nțelegă
Ce e traiul în iubire, ce-i vieța când e dragă.

„Eu iubesc!” — Cupido dîce cu o vóce iritată,
El, ca statuă de marmur stă cu inima 'nghîțată,
Cu ochi ficși în ochii belei, ce inima-i este plină
De dorința fericii, de ilusie divină.

Când iubirea culminează, peptul în suspin erumpe
Și mintea-și creéză plaiuri decât lumea și mai scumpe;
A inimilor magnețe se abat cătră olaltă,
Cercând lumea cea ferice dela stele tot mai naltă.

„— Te iubesc!” — mai dîce-odată Cupido. Amor raspunde:
„— Te iubesc!” Și nici o voce prin eter nu mai pîtrunde.
Se perdă prin raiu pământul... ei prin raiu se rătăciră...
Nu știu cum, că dup'o vreme ier în lume se 'ntălniră!

Iason Bianco.

Sêrbarea „României June“ în onórea „Junimii“ din Iași.

— Rêspuns dlui dr. Gregoriu Silași. —

În 17 junie a. e. a ținut „România Jună“ o ședința literară festivă în onórea „Junimii“ din Iași, pentru multele merite, ce și-a câștigat acesta societate pe câmpul literaturii nóstre. În contra celor dîse și făcute de junii români din Viena cu acea ocașie și-a făcut dl profesor dr. Gr. Silași o sumă de observări în nr.ii 35, 36 și 37 ai „Familiei“ din acest an. După ce dsa a tractat cestia în acel chip cum o aflăm în numiții nri, nu putem trece a nu ne face și noi câteva reflexiuni și a spu. ne dlui profesor câteva vorbe sincere.

Declarăm însé dela început, că în reflexiunile nóstre vom observă mai mult regulile buneii cuviințe, decum a făcut'o dl Silași. Pentru că ținem bunăcuviința mai pe sus de orice direcție și de cea mai de căpetenie recerînță a adevêratei culturi în vécul al nóue-spredecelea. Și nici odată nu vom întrebuintă espresiuni ca: „a prinde două mușce cu o lovitură“, „loví după maniera tinerimii înfocate și infierbentate spre a nu dîce copilăreșce în drépta și în stângă“, „cepele egiptene“, „nu paseri străine, ci chiar române ne spurcă cuibul“, „copii teribili“, „ôrba cutezanță“, „așa-i lumea așa-i vécul, unii séménă cu dracul“, „ride drac de porumbea și-i mai negru decât ea“ ș. a., care espresiuni din respect cătră publicul cetitor și cătră fôia, în care scriu nu voiu să le caracterizez.

Dl Silași, ca membru onorar al „României June“ să ține ore-cum în drept a să exprimă în privința lucrurilor sêvêșite de societatea studenților români din Viena. N'avem nimic în contră! Căci „România Jună“

e recunoscătoare cătră toți membri ei onorari și cătră toți aceia, cari prin sfat său prin faptă contribuiesc la înaintarea acestei societăți. Dar când acesta se face în chipul cum s'a făcut în nrii amintiți ai Familiei, junimea ofensată este silită, să-și apere onoarea și să-și ție nepătat caracterul.

O măhnire amarnică ne cuprinde sufletul, când vedem, că acesta ofensă se face din partea unei persoane stimabile. S'a gândit ore dl Silași, că acea junime, cătră care a adresat șirele dsale, face parte din junimea română, pe a cărei umeri zace viitorul poporului românesc; s'a gândit ore dl Silași, că nația română privește cu mândrie la junimea, ce se ridică și că amar, de trei ori amar de poporul, care și-a perdut încrederea în generația tineră!

Pe când la alte popore lucrările de acest fel ale junimii sunt primite cu bucurie și li se pun la dispoziție junilor toate mijlocele spre lesnicioasă lor săvârșire, la noi când dă junimea câte un semn de viață este numită în batjocură: teribilă, copilărosă, nevrednică de 2 lei ș. a. În chipul acesta credem ore, că vom ajunge a fi nație cultă și vom fi reprezentanții civilizației în orient?!

Dar ne mângăiam cu nădejdea, că nu întrăga inteligență română judecă lucrul astfel; și că vor mai fi ei Români, cari la bătrânețe se dăcă dimpreună cu Alecsandri: „când privesc în urma mea, bătrânețele dispar, căci ved la pôlele delului o generație verde, generoasă, entusiastă, patriotă, care țintește privirile sale tot în sus și pășese cu încredere cătră un viitor măreț“; * său cu „Gazeta Transilvaniei“: „Atari juni ne îndreptătesc la speranța, că vor coresponde mai bine așteptărilor, ce națiunea pune într'ênșii. **

Fie junimea română statornică în principii, iubitoare de nație și adevăr, zelosă și spornică la lucru, și să-i fie devisa vecinic: înainte; căci aproape e ziua, în care se va arăta ce este...

Dl Silași impută „României June“, că e ingrătă față de predecesorii luptători pe terenul național și literar. Nimic nu se pôte mai fals decât acesta aserțiune. Istorical „României June“ arată ținuta ei în acesta privință, arată că membrii ei au păstrat totdeauna cea mai adâncă stimă și venerațiune cătră bărbății binemeritați ai Românilor și din modestele lor mijloce au arangiat sərbări în amintirea și în onoarea lor. În chipul acesta se pôte explica: actul cel mare și național: sərbarea dela Putna, jubileul de 60 ani al dlui Alecsandri, sərbarea în onoarea „Junimii“ ș. a. „România Jună“ favorisată prin poziția sa de a se afla pe un teren neutral cum e Viena a fost totdeauna scutită de ori ce influință, ce ar fi putut ave asupra-i una său alta impregiurare din patrie. Depărtați junii români de câmpul de luptă al nêmului românesc, au putut privi mai cu sânge rece la întâmplările de acasă și au fost conduși numai de principii și rezultate, pururea regulate prin iubirea de nêm și patrie. Fie sigur deci dl Silași, că atunci când dsa și aderenții dsale vor arăta pe terenul nostru literar aceleși rezultate de valoare netăgăduită ca dl Alecsandri, membrii „Junimii“ ș. a. „România Jună“ va fi cea dintâi, care va arangia festivități în onoarea școlei dsale și capului ei.

Dar se vedem pentru ce află dl Silași nesănătôsă direcția școlei din Iași și prin urmare nemotivată sərbarea „României June“!

Ni-a spus'o dl Silași acesta în mai multe rânduri. Pentru că „Junimea“ în scrierile sale basate pe firea și geniul poporului întrebuintează prè natural limba, ce o

* Epistola dlui Alecsandri cătră „România Jună“.

** „Gazeta Transilvaniei“ raportând despre ședința din vorbă, nr. 66.

vorbesc atâtea milioane de Români. Acesta este principiul sănêtos și natural, pe care trebuie să se bazeze literatura română, ce l'au urmărit cronicarii în frumoasă lor limbă și toți scriitorii români din vècul al XVI, XVII și până pe la finea vècului al XVIII. Că spre sfârșitul seclului trecut și la începutul celui de față au început scriitorii români a înlocui în scrierile lor cuvintele străine cu cuvinte latine, nu este mirare. Pe vremea aceea, când atacurile, ce străinii îndreptau în contra noastră ajunsesc la culme, latinisarea limbii în scrieri eră mai mult un fapt național, decât fapt de însemnătate științifică său literară; fiind că pe lângă istorie afinitatea de limbă a contribuit în mare măsură la documentarea originii noastre. Și fără îndoie că scrieri ca istoria lui P. Maior, Tentameu Criticum aveau pe vremea aceea însemnătate destul de mare.

Astăzi, când totă lumea ne recunoșce și străinii încep a se interesa de viața noastră națională, latinisarea limbii ar fi un lucru zedarnic, imposibil și fără temei. Și despre dicționarul fericitilor Laurian și Massim dăce eruditul filolog francez, Paul Meyer, în un raport al seu apărut în „Bibliothèque de l'Ecole des Chartes“ (Paris, 1875) următoarele: „Dicționarul limbii române, publicat de Societatea literară din București, a ajuns până la a 24-a fasciculă, care termină litera O; însă autorii acestui dicționar, dnii Laurian și Massim, n'au ținut nici o socotelă de criticele, ce li s'au adresat. Dlor și-au continuat opera cu serenitate scotând din idioma națională toate cuvintele, ce le păreau că nu au o fisionomie destul de latină și înlocuindu-le cu creațiuni științifice, care vor trebui să redea limbii puritatea ei primitivă. Acest nămol de neologisme a eșit din capul a doi autori, cari și-ar fi întrebuintat timpul mult mai bine dându-ne o culegere de cuvintele întrebuintate de scriitori români dela secl. XVI“.

Celelalte limbi neolatine sunt pline de tot atâtea, decât nu mai multe ingrediente străine și cam tot atât de eterogene ca cele ce se află în limba noastră. S'au gândit ore vre-odată acele nêmuri de viață latină scotă din limbele lor străinismii, care le-au format în mare parte limba națională deosebită de mama latină și de celelalte limbi surori? Nu se îndoiește nime, că limbile sunt în continuu supuse schimbărilor; aceste schimbări însă nu le pot produce cățiva filologi cu vasele lor cunoștințe, ci le produce starea culturală și socială, precum și alte impregiurări, ce aduc cu sine vremurile. Și filologii sunt siliți să petrecă nopți întregi în neadormire pentru ca să afle și să înțelegă aceea, ce au făcut vremurile în volnicul lor mers.

Și decât preoții egipteni scrieau cărți, ce poporul se nu le înțelegă, ier învățații Romanilor și-au format o limbă, ce trebuia să o înveți în școlă și care poporul de rând nici când nu o au înțeles, astăzi acesta nu se mai pôte. În acesta privință spiritul vremurilor de ađi stă cu mult deasupra vechimii. Astăzi poporul este principal în viața națională, este izvorul, în care își are începutul tot ce e pentru un nêm mai scump.

A schimbă deci limba română populară, ar însemna a trage dungă peste viața noastră națională de atâtea vècuri. Ar însemna a lăpêdă cântecele, în care barđi necunoșcuți au cântat vitejia strămoșilor; doinele, în care poporul și-a vèrsat durerea sufletului; poveștile pline de farmec, proverbele înțelepte, cu un cuvânt toate produsele de până acuma ale geniului popular, care produse străinii le privesc plini de uimire — și cu cărțile clasicilor latini în mână se începem de nou a trăi.

Cât de rațională și întru cât posibilă este acesta lucrare e ușor de ghicit.

Fie-cine prevede, că scrierile lui C. Negruzzi, V. Alecsandri, Slavici ș. a. vor trăi cât va exista un suflet

Învătătură pentru fete.

1. — Ah! ce îndreznică! Un concipist a cutezat să-și înalțe ochii până la mine!

2. — Nu, domnule locotenent, nu! De asta nu visă! Cum ai și putut crede, ca eu să mă mărit după un copil de țeran?!

3. — Domnul acela de colo nu-și mai ia ochii de pe mine. Trebuie să-i întorc spatele.

4. — Ce fel! Contețel Varză-acră angagează la cvadril pe Pelagia cea proastă, și tocmai pentru al doile, pe care i l'am rezervat.

5. — Ciudat! Doi bărbați trecură pe lângă mine, fără ca cel puțin să mă salute.

6. — De cumva numai cu puțin ar fi mai tinăr, aș îndeplini cu plăcere rugarea lui.

7. — Astăzi sunt de 29 ani. Prietenele mele toate se măritară și eu am rămas tot fătă 'n păr. O! de ar vini numai unul!

8. — „Unul” dorit a și sosit în persoana dlui cancelist Până-de-Gască, care apoi avu fericirea s'o ia de soție.

romănesc, din pricină că ele sînt efflucul firii etnice a poporului nostru, care nici un filolog nu o pôte modifica. Și ori care Român din lume simte plăcere sufletească, când aude sêu citește o limbă ca :

Dragoș mândru ca un sôre
A plecat la vênătore.
Ghioga și săgêta lui
Fac pustful codrului,
Cerbul móre, urșii pier
Și vulturii cad din cer.

sêu

Înșiră-le mărgărite
Pe lungi fire aurite,
Ca o horă luminôsă,
Ca povestea mea doiôsă!

Iêr o limbă ca : „Ne laplă spemea“, „Acêsta ne fu atunce, ne este și astă-di ferm'a fermisim'a convicțiune“, „Acestea H., precum și mai susu aieptaramu, nevrêndu au mai credibile nepotendu-le refutá, se multiamesce facia cu ele a aruncá un singuru tromfu, oserbându etc. este o caricatură, ce nu va ceti-o decât ici și colea câte un filolog academic.

Vom vorbi dar și vom scrie limba, ce am învățat'o la sinul maicii nôstre și care o vorbeșce poporul. Ea e dulce, armoniôsă, bogată și după cum dicea D. Petrino sêracă numai pentru cei ce nu o cunosc, și avem împreunată cu dênsa cele mai frumôse amintiri din vieța strămoșilor.

În jurul acestui principiu vedem grupându-sê astădi nu numai „Junimea“, ci și alți bărbați români dintrê cei mai erudiți. Dl Odobescu dice, că ar da ani întregi din vieța sa pentru ca sê pôtá scrie limba romănescă așa cum țeranul o vorbeșce, și după dl Hașdeu cel mai mare învețat va fi acela, care s'a apropiat mai tare în scriere de limba vorbită de popor. Și cu mare bucurie observăm, că chiar în acele locuri, care erau mai nainte ceatrele latinisatorilor de limbă sê ivesc pârtași vrednici acestui stânt principiu, și limba scrisă începe a fi pe încetul tot mai romănescă.

Fără indoielă a avut și aici influință acel adevêr neresturnabil, basat de experiența dîlnică, ce atât de frumos îl exprimă dl Maioreșcu în Criticele sale dicênd, că nici unul din aceia, cari au recunoscut az adevêrul nu sê va întorče dela el; dar mulți dintrê aceia, cari az sînt în rătăcire sê vor întorče mâne la adevêr.

Și dl Silași dice totuș ironic, că nu a fost de lipsă sê mai vină „minunôsu pleiadă a direcțiunștilor și că fără dênșii tot nu peream ca vai de noi.“ Veđi bine dl Silași nu-i mai trebuiau principiile, ce le atusêrăm, căz fericitul Iustin Popliu, când spunea cu entusiasm, că avem o literatură bogată și frumôsă, ce sê pôte asemêná cu ori-care literatură cultă din lume, nu doriá alta decât un panteon, „unde atleții adormiți ai literaturii nôstre sê-și afele recunoșcința și remunerarea merită“, și un Plutare, „care prin péna sa agerá sê revóce la vieța pe eroii timpurilor trecute, pe fideli lucrători ai literaturii nôstre“. Vremuri fericite, că iute ați trecut!

Tot cu acêsta în legătură aducem mirarea dl Silași față de aserțiunea dl Halița : „că încă și poveștile lui Crênga și Ispirescu n'ar trebui sê lipsêscă din nici o școlă și de pe masa nici unui Român bun“. (Fam. nr. 36). Lucru jalnic! Avem încă astădi acel soiu ciudat de literați, cari indată ce înțeleg câte o limbă străină, nu mai voiesc sê șcie nimic de ce e romănesc; ei luminați, învețați, țin limba părinților opincari de barbară, poveștile lor de flêcuri, și după cum pré nimerit a dis'o dl Gr. M. Jipescu : „ne credem ne-

norociți de am vorbi și scrie ca adevêratul Român, precum nefericiți și injosiți ne credem de a umblá în hainele poporului“. Astfel sê întêmplă, că poveștile, proverbele, strigăturile poporului nostru sê le culêgă străinii, iêr noi cei „mari“ cu mânilé în sin sê le cerem dela ei și sê le cetim în limba lor.

I-o spunem sincer dlui profesor Silași, că până când va propagá dsa astfel de idei junimea romăná va remâné rece față de direcția d-ale. Se fie sigur dsa, că în privința latinității limbii nôstre sîntem în curat; și în direcția arêtatá mai sus vom căutá a ne cultivá și tot în acêsta direcție vom lucrá la rëndul nostru, după puteri, la opera mare, ce ne stă înainte : cultivarea și ridicarea poporului romănesc . .

Dar nu voiu mai justificá sêrbarea „României June“, pentru că dl Silași priveșce opiniunile celor mai însêmnate foi din Germânia cultă de reclame și de și recunôșce, că scriitorii „Junimii“ au adus novelistica romăná câțiva pași mai aproape de perfecțiune“, crede, că prin acêsta „nu s'a făcut gaurá în cer“; și cu un cuvênt dl Silași într'un ton ironic, ce nu sê potriveșce cu adevêrata seriositate, obicinueșce a esplicá lucrurile cam după pofia dsale.

Trebuie sê constatám însê unele lucruri, ce ne stau înaintea ochilor și asupra cărora nu mai încape nici o discussiune.

Este fapt, că Academia romăná a primit cu puține modificări ortografia Convorbirilor; mai mulți membri ai „Junimii“ sînt ađi membri ordinari, alții membri corespondenți în Academie. Pe când foile, ce sê ridicaseră cu intențiunea de a combate principiile școlii din Iași, au încetat de mult, Convorbirile își continuá și acum în al 16-lea an regulatul lor curs; și ideile „Junimii“ rêstrinse mai nainte într'un fórte mic cerc de amici, sînt astădi primite și rêsândite în mai tôte provinciile locuite de Români.

„Va fi avut și aici timpul influința sa binefăcătore; vor fi ajuns ómenii încetul cu încetul a sê înlege mai bine unii pe alții și a sê mai imblândi; sê va fi arêtat încă odatá legea cea cunoscutá, după care o stăruintă neclintită nimiceșce în ori-ce evoluțiune a spiritului rezistențele mai ușóre“, — dice dl Maioreșcu.

I. T. Mera.

Suvenirii și notițe de călătorie.

(În Transilvania, România și Dobrogea.)

(Înceiere.)

XLVIX.

Am făcut promisiune mai sus cumcă la sfîrșitul acestor suvenirii voiu publicá și plantele recoltate de mine cu acêsta ocașiune. Las dará sê urmeze un catalog despre aceste plante. Doritorii de a cunoșce mai deapropé aceste plante, diagnosele și folósele lor, sînt îndreptați la „Transilvania“ organul Asociațiunii transilvane, unde s'au publicat în anul acesta pe larg.

A. Dicotyledóne.

I. Ranunculaceele. Ranunculus repens L. = Ranunculul tîrîtor s. repente; Piciorul cocoșului tîrîtor; Ranunchiu Boglari. — Nigella sativa L. = Nigelă cultivată; Negrușcă; Chimen negru; Negrușcă vulgară; Chimion negru. — Delphinium consolida L. = Delfin tătănêsă, Nemțîșor de câmp, taponiș; Pintenaș de câmp; Nemțîșor, Toporaș.

II. Papaveraceele. Glaucium pheniceum Gart. = Glauciu fenician; Paparună roșă.

III. Cruciferele. Erysinum canescens R. = Erisim canescent; Bărbușoră înalbită; Galbinôsă barbușoră. —

Sinapis arvensis L. = Vêrză de locuri cultivate (după Brândza); Muștar (Rapiță) de câmp. — *Sinapis orientalis* L. = Vêrză orientală (după Br.) Muștar (Rapiță) orientală. — *Berteroa incana* = *Berteroa*; *Farseșia albiciôsă*, surie.

IV. Resedaceele. *Reseda inodora* Rehb. = *Reseda* (rosetă) nemirositoare.

V. Sileneele. *Dianthus liburnicus* Bartl. = Garofă liburnică; Garofil; Carofil; Cuișore. — *Silene armeria* L. = Silenă de grădină. — *Lychnis vespertina* Sibth. = Opalișel alb.

VI. Lîneele (Inurile.) *Linum austriacum* L. = Inu austriac.

VII. Malvaceele. *Malva silvestris* L. = Nalbă de pădure s. selbatică. — *Althaea officinalis* L. = Alteă oficială; Nalbă albă. — *Lavatera turingiaca* L. = *Lavatera* turingiacă. — *Hibiscus trionum* L. = Zamoșiță beșicôsă.

VIII. Hypericineele (Poșarnița.) *Hypericum perforatum* L. = Poșarniță vulgară; Sunătoare; Sanitoare. — *Hypericum elegans* Steph = Poșarniță elegantă.

IX. Papilionaceele. *Ononis spinosa* L. = Ononidă spinosă; Sudorea calului; Osul iepurelui; Darmoț spinos; Suleină spinosă; Sudorea capului; Sudorea calului; Sălașitoare. — *Medicago falcata* L. = Luzernă în formă de seceră; Colbacăsă în formă de seceră; Cobelcăsă vulgară. — *Melilotus alba* Desrous. = Suleină albă; Trifoiu mare. — *Melilotus officinalis* Desr. = Suleină oficială; Ierbă de pîtră. — *Lotus corniculatus* L. = Lot corniculat; Ghisdeiu (visdeiu) comun; Trifoiște cornurată; Trifoiște colțurată. — *Cornilla varia* L. = Coronită pestriță; Coronită varie; Coroniște; Lamachișă. — *Onobrychis sativa* Lam. = Sparceta cultivată; Sparsetă vulgară; Eparsetă. — *Vicia tennifolia* Roth. = Vică subțire în foi; Măzărîche. — *Lathyrus tuberosus* L. = Latir tuberos; Linte tuberoasă, vulg. Linte de rit; Măzărîche guliôsă.

X. Rosaceele. *Potentilla pilosa* Wild. = Potentilă perôsă; Scrintitoare perose. — *Potentilla argentea* L. = Potentilă (Scrintitoare) argintie. — *Potentilla reptans* L. = Potentilă tiritore (reptantă); Cinci degete; Ierbă degetelor; Frunză de cinci degete; Ochiul bouului.

XI. Cucurbitaceele. *Momordica Elaterium* L. = Momordică purgătoare.

XII. Umbeliferele (Umbrelosăle). *Berula angustifolia* Koch. = Berulă cu foi înguste. — *Daucus Carota* L. = Morcov vulgar; (Morcoiu). — *Torilis helvetica* mel. = Turburêla helvetică; Hațmaciuchii magariului

XIII. Stelatele. *Asperula cynanchica* L. = Asperulă vulgară; Mama padurei; Lîpitore; Sânziană. — *Asperula humifusa* M. B. = Asperulă humifusă. — *Galium verum* L. = Florea St. Ion; Sânziene galbine.

XIV. Dipsaceele. *Cephalarica transilvanica* Schrad. Măciucă transilvanică.

XV. Compositele. *Eupatorium cannabinum* L. = Cănepioră vulgară. — *Inula Britanica* L. = Britanică vulgară; Ierbă mare. — *Artemisia Absinthium* L. = Pelin amar; Peliniță bună. — *Achillea nobilis* L. = *Achillea nobilis*; Coda șorecelului. — *Artemisia austriaca* Jacq. = Pelin austriac. — *Anthemis tinctoria* L. = Romanită galbină; Flore de perină (Romanită). — *Matriaria inodora* L. = Mușățel nemirositor; Romoniță nemirositoare. — *Senecio vulgaris* L. = Cruciuță vulgară. *Echinops Ritro* L. = Căpătinôsă albastră; Scaiu rotund. — *Centaurea solstitialis* L. = Centaur solștițial. — *Xeranthemum annum* L. = Pleviță anuală; Plevaiță anuală. — *Scolymus hispanicus* L. = Scolim hispanic; Scaiu arriu. — *Tragopogon pratensis* L. = Barbuliță de rit; Zaprei; Salata de iernă; Flóre de câmp galbină. — *Lactuca saligna* L. = Lactucă (lap-tucă) salicicôsă; Morele.

XVI. Campanulosale. *Campanula sibirica* L. = Clopoșel sibirică; Campanulă sibirică.

XVII. Asclepiadeile. *Cynanchium acutum* L. = Bri-lioncă ascuțită.

XVIII. Convolvulaceele. *Convolvulus arvensis* L. = Holbură de agri; Volbura (forfecar) de agri.

XIX. Boragineele. *Heliotropeum europaeum* L. = Heliotrop european; Ochiul sôrelui.

XX. Solaneile. *Solanum nigrum* L. = Solan negru, Patlagele negre; Zîrna. — *Solanum Dulcamara* L. = Solan dulce-amar; Lesnicioră. — *Physalis Alkenkengi* L. = Popeleu vulgar; Popele.

XXI. Verbasceele. *Verbascum phlomoides* L. = Luminarică vulgară.

XXII. Antîrhineile. *Linaria genistifolia* Mill. = Lînarică genistifolia (cu foi ca droșorul); In selbatic; Buruiană de in. — *Veronica spicata* L. = Veronică spicată; Ventrilică spicată. — *Veronica orchidea* Krantz = Veronică orchidea s. crestată.

XXIII. Labiatele. *Salvia Aethiopis* L. = *Salvia* (Jale) etiopică. — *Salvia pratensis* L. = *Salvia* (Jale) de câmp. — *Thymus pannonicus* All. = Cimbru panonic. — *Stachys annua* L. = Stachidă anuală (Jale anuală). — *Stachys angustifolia* M. B. = Stachida (Jale) cu foi înguste. — *Sideritis montana* L. = Ierbă de fer muatenescă. — *Marrubium peregrinum* L. = Marrubiu peregrin. — *Billota negra* L. α) *Foetida* Koch = Catușă neagră. — *Leonurus cardiaca* L. = Leonur vulgar; Talpa gâscei; Creața cucușului; Ierbă ilocôsă. — *Ajuga Chamaepitys* Schreb. = Veneriță de aratură. — *Teucrium Polium* L. = Dambet alburiu.

XXIV. Platanginele. *Plantago media* L. = Plantagina (Platangină) mijlocie. — *Plantago lanceolata* L. = Plantagina lanceolată.

XXV. Salsolaceele. *Chenopodium album* L. = Spănac alb; Laba gâscei albă. — *Chenopodium glaucum* L. = Spănac albestriu; Laba gâscei albă.

XXVI. Poligoneile. *Rumex Hydrolapathum* Huds. = Macriș, Stêje; Stêză; Macriș de apă. — *Polygonum Capathifolium* L. = Troscotel; Troscot porcesc; Troscot cu foi de macriș; Ierbă roșie. — *Polygonum aviculare* L. = Troscotel păsăresc; Ierbă grasă de grădină; Troscot gras; Tirsocă; Porcin.

XXVII. Euforbibiaceele. *Euphorbia salicifolia* Host. = Euforbie cu foi ca la salcie; Laptele cănelui. — *Euphorbia nicaeensis* Allion. = Euforbia de Nicăa (Laptele cănelui).

XXVIII. Urticaceele. *Cannabis sativa* L. = Cănepă vulgară.

B. Monocotiledone.

XXIX. Alismaceele. *Alisma Plantago* L. = Alismă platanginosă; Limba brôscei; Platangină de apă; Podbeal de apă.

XXX. Lemnaceele. *Lemna minor* L. = Lintiță; Lemnică; Linte selbatică; Sdrêță.

XXI. Gramineele. *Panicum miliaceum* L. = Parine genuin; Mălaiu mărunt. — *Bromus patulus* M. et K. = Brom multiflori; Obsigă; Orsigă; Oxigă; Ierba ovesului; Ierba vântului. — *Triticum rigidum* Schrad. = Grâu rigid.

C. Acotiledone (Cryptogame).

XXXII. Algele. *Synedra* * *Schaarschmidtii* Kan. = Sinedră Schaarschmidtiană. — *Synedra Alexiana* Sch. = Sinedră Alexiana. — *Synedra Caroli principis* Sch. = Sinedra principelui Carol (acum regele României).

* Tote aceste 3 specii de *Synedre* le am aflat în lacurile dela Megidie și le-au diagnosticat și determinat d. profesor dela universit. din Cluș dr. Kanitz și asistentul seu d. dr. Schaarschmidt. Tote 3 sunt specii noue.

L.

Am ajuns la sfârșit. Dar înainte de a pune condeiul jos, voiesc să me impac atât cu iubii cetitori și pre iubitele cetitoare cât și cu redactorul „Familiei”. E drept că n'am avut vrășmași între noi nici când, dar eu în mai multe rânduri am fost silit să intrerup firul acestei publicări și acesta cred cumcă n'a fost plăcută nici cetitorilor nici redactorului, prin urmare me văd îndatorat să-mi cer escusele mele, iertare, pardonare. Știind cumcă cu toții aveți inimă bună, nobilă și mi-lostivă, cred că voiți fi escusat, prin urmare nu mai întind vorba, ci încheiu urându-ve la toți tot binele, fericire, noroc și sănătate!

Dr. A. P. Alexi.

V l a d Ț e p e ș .

— Schiță istorică. —

Pe timpul ocupării Constantinopolului de către Turci, ambele principate Dunărene erau sbuciumate de resbele interne și externe, din cauza, că erau mulți pretendenți la tronurile lor. Dela mărtea lui Mircea I cu deosebire în România, începură lupte mari și îndelungate între partide, sub cari eră împărțită țera, și fie-care puindu-se sub unul din fiii sei.

Prin aceste certe interne, prin această sete a partidelor politice de a ajunge cu ori-ce preț la putere, deteră privilegii Turcilor și Ungurilor a să amestecă în afacerile din lăuntru ale țerii. Boerii ambițioși alergau când la Poloni, când la Tătari, când la Unguri, când la Turci, ca să fie spriginiți spre a ajunge la tronul țerii. Fie-care om căută să fie mai mare decât este în realitate și unul da în altul cu tot sentimentul cel mârșav al patimilor sale. Lege, datine, toate erau călcate în picioare când de Unguri, când de Turci, cari erau chemați de acesti boeri în ajutor. Prin aceste bantuiuri, ce le suferia țera nevinovată de nimic, ea deveni în pozițiune de a fi espusă năvălirilor și amestecului neîncetat ale puterilor vecine.

Între acesti dușmani unul însă eră mai tare decât toți. Turcii, acest popor atât de înfricoșat atunci, începură a să lăți tot mai mult în Europa, pe când celelalte puteri mari nu se opuseră nici una acestui element, care a fost după aceea timp îndelungat înspăimântarea Europei. Pretensiunile acestui popor deveniră tot mai mari asupra României, care se află în o stare atât de critică; dar cu drept cuvânt dice renumitul Montesquieu că: „Nici odată omenii n'au lipsit evenimentelor”.

Acest adevăr s'a simțit asemenea și în România; căci ea a avut norocirea de a se ivi în sinu-i în acele timpuri grele, câte un erou, care cuteză a ridică buzduganul contra răului ce-o bantuiă. Unul dintre acestia, cari s'au ivit în astfel de timpuri a fost și Vlad IV pronumit Țepeș, domnul Românilor.

A vorbi dar de un asemenea domn, care a voit să elibereze țera de atâte hidre spurcate, ce pretindeau neconținut tronul ei, pe cât îmi va fi posibil, este nu numai o cestiune ocazională; dar chiar o datorie, care se impune ori-cărui bun Român, ce dorește a află decât cutare său cutare bărbat s'a luptat pentru patrie, său a binemeritat pentru ea. Mai cu seamă despre acest bărbat său erou despre care toți istoricii străini și chiar de ai noștrii l'au calomniat.

Vlad IV, fiul lui Vlad Dracul, împins de uraganul puternic al resbunării cu sabia în mână își deschise drumul la tronul țerii românești. Român de cei desghetați, adunând pe lângă el o oște tot din omeni unul și unul, aleși pe sprincenă, Vlad începă a desvoltă o activitate neobosită în afacerile țerii. Vădend el la sui-

rea sa pe tron. că țera e foarte demoralizată, că toți boerii umblă după domnia nouă și promit Turcilor, că le vor îndăina țera, decât i vor ajută, începă a pedepsi cu asprime pe ori-ce boer ce-l simția, că mișcă ceva pentru a ajunge la domnie, trăgându-l în țepă. El urmază pe calea acesta cu o asprime tiranică, dar dreptă, el nimicește facțiunile din lăuntru. „Acesti boeri, dicea el, ce aleg și scot domnia, nu sunt pentru mine, mâne-poimâne vor căntă să me scotă”. Pentru cea mai mică bănuielă asupra vre-unui boer, îndată poruncia să fie tras în țepă. Când eră vorba despre uneltirile ce le făceau vrășmași asupra țerei atunci cruđimea lui nu mai avea margini, căci nici o tigroică nu-și apără puii cu mai multă infocare de vrășmași, pe cât a apărat Vlad pe Români. „Pe vrășmaș, dicea el, când îl lovesc, nu-l lovesc ca să-l întărit, ci-l lovesc ca să nu se mai școlă”. Vai! de inimicul patriei, religiei și al cugetelor sale, mânia resbunării îl așteptă.

El își iubiă patria mai mult decât pe sine însuși. Când eră vorba de apărarea ei atunci să espunea orbeșce pericolelor celor mai mari. Apără drepturile țerei ca și viața sa și nu suferia nici o nedreptate să-i se facă țerei sale. Astfel că trimetându-i poruncă Mahomed II Sultanul, ca să vie el în persoană cu peșcheșul la Constantinopol și totdeodată să-i aducă și să-i dea și 500 de copii români pe fie-care an; Vlad, care vădă călcăt tractatul încheiat de Mircea cel bătrân și reînțit de el, respinse cu amenințare pretensiunile lui Mahomed dicend cătră trimisul lui cuvintele următoare: „Du-te și spune împăratului teu; că eu am încheiat un tractat cu dănsul și că în acel tractat nu se dice nici ca domnul să mērgă în persoană cu tributul (peșcheșul), nici ca să-i vēndă pe copiii țerei. Prin urmare spune-i să nu-mi pretindă lucruri ce nu m'am îndatorat cătră sine. Căci eu sunt om drept și am jurat să păzesc cu sfîntenie legămintele mele, și vai de omul, ce și le calcă, țepa îl așteptă!” Cuvinte îndrăsnete, cuvinte, pe cari numai un Român ca Țepeș le putea exprima.

Dar pe cât eră de apărător al patriei, pe atât eră și de curagios. Decă pe de-o parte el eră crudel față de dușmanii sei, apoi pe de altă parte căută să facă binele, să facă binele prin sine însuși. Cutezanța sa eră afară din cale și totdeuna cu capul a mână și cu inima în dinți se espunea orbeșce pericolului; el de Dumneșeu se temea; dar de omeni ba. În privința acesta putem dice, că Țepeș nu-și are sēmēn în tōtă istoria romanilor.

Aici cred, că este demn de a aminti un episod întemplat în una dintre luptele lui Vlad cu Turcii. Sultanul Mahomed infuriat asupra lui Țepeș, din cauza respunsului celui sumeț al prințului român, provocă pe Hamza pașa din Vidin să năvălescă în România și să scotă din domnie pe Vlad viu său mort. Când Hamza pașa intră în țera cu mai multe mii de Turci, Vlad prin tactul, curagiul și norocul seu puse mâna pe Turci și pe toți ordonă a-i trage în țepă, formând o pădure de țepe între cari a lui Hamza eră mai înaltă, decât a tuturor. Mahomed auđind de unele ca acestea să făcū foc de mânia, și în necasul seu, bătū pe marele vizir cu mâna sa.

Atunci se dete ordin în tōte părțile imperiului a să adună o armată puternică. În scurt timp numărul acesteia se urcă la 250,000 omeni și însuși sultanul să pune în fruntea ei și trece Dunărea.

Vlad nu perde timpul, ci și el se prepară de resboiu. Nu ajunseră Turcii la Brăila și Vlad aredicase toți locuitorii și i trăsese la munți. Înaintau Turcii val vērtej, fără însă să aflu în drumul lor nici urmă de om. Cređură, că lumea e spăriată și că a fugit de frică. Turcii înaintau mereu fără tēmă și fără nici o mēsură de supraveghiare. Vădend Vlad, că Turcii își

întinseră corturile militare spre a petrece noaptea în câmp fără nici o pază mai sigură, să hotărî a executa un plan foarte cutezător adecă să năvălescă într'o noapte cu cavaleria sa asupra cortului lui Mahomed să-l prindă viu și să fugă cu densul. El eră din omenii aceia, care odată ce le vine o idee, o îndeplinesc, fără a se gândi mai departe.

Într'una din nopți incalcă pe bididiul seu, pe când tăcerea cea mai mare domnia în tabăra lui Mahomed. Vlad eși din pădure cu cavaleria sa și unde trase spada și unde se repeși printre vrăjmași ca un fulger. Cădeau păgânii d'a dreapta și d'a stânga lui ca snopii. Încătrău se întorcea vitezul, sânge și ier sânge făcea printre trâmbele de ostași. În drumul seu voi se se îndrepteze cătră cortul sultanului. Norocul îl înșelă. Noaptea îl rătăci. Astfel nimeri cortul vizirului Mahmud pașa și al lui Isac pașa pe care-i ucise. Lupta curgea mereu. Cădeau Turcii zăpăciți sub paloșele Românilor, cum cade ierba sub cösele cosașilor. În fine Turcii se desmeticiră, diua încă început a se revêrsa și prin urmare Români au trebuit să se retragă. Uriași se fi fost ei și tot n'ar fi putut ucide sumedenia de ostași, ce aveau dinaintea lor. Au făcut vitejii, ce nici smei nu cutezau a face. Sudori de sânge curgeau de pe fețele Românilor, atât munciseră în decursul luptei. Mahomed însuși fu mirat de curagiul lui Tepeș! În urma acestei lupte Vlad se retrase la munți, ier Turcii vëndend strapațiile enorme cu care aveau de a se lupta în contra Românilor, începură a se decuragiă, și a se lăsa de luptă.

Onestitatea lui Vlad se pôte documentă și prin legile, ce le introduce în țeră cu privire la siguranța publică, cari legi de cas de erau călcate de cineva să pedepsia într'un mod foarte aspru. De aceea nimeni nu cuteză să calce cumva aceste legi. Un exemplu despre această putem vedé în următórea întâmplare. Un neguțator din Florența trecend prin țeră și-a lăsat într'o noapte lățile sale cu multe scumpeturi nestimate și cu o mare sumă de bani și nimeni nu-i s'au atins de ele.

Vlad a fost neobosit și nestrămutat în toate lucrurile. Activitate și ier activitate, el eră petruns că „a trăi înseamnă a luptă” prin urmare el pedepsia cu mörte lenea. La el minciuna nu află intrare. Intriga și calomniă erau pedepsite cu mörte. El nu șcia să corupă, corupția o respingea, asprimea sa eră onestă. Rēmasese modest la primirea laudelor și criticelor; tare în executarea datoriilor sale și cumpetat în lucrurile sale.

Cu toate aceste însă el a fost crud afară din cale. Pentru astă crușime și mai ales pentru că ucidea pe omeni trăgându-i în țepă, a căpetat numele de „Tepeș”. Să dice, că omenii se temeau de el mai mult decât de mörte însași. El trase în țepă odată 20,000 de Turci. Mahomed însuși străbătend odată prin țeră, dedu tocmai de Turcii puși în țepă de cătră Tepeș. Mahomed vëndendu-i în această poziție, să dice că suspină și dise: „Multă crușime, mult devotament!” Violența lui mergea până la pasiune. Nici o rugăminte, nu mai eră în stare să induplece pe Vlad Tepeș a schimbă hotărîrea luată.

Pentru densul de cele mai multe ori cea mai bună lege eră propria sa voință. Vlad voiă să scape nația de jugul Turcilor, eră un cuget mare; dar nu putu scăpă de influința pasiunilor sale personale. Severitatea sa eră la culme, nu ieră nici o faptă rea întocmai ca și un alt Dracone al Atenei, aplicand pedepsă cu mörte la cea mai mică abatere din lege.

Astfel a fost Tepeș, dar judecand timpul în care a trăit, hoșile și furturile cele multe, ce bantuiău întréga țeră, demoralisațiunea cea mare, cu drept cuvânt

putem dice, că a fost un lucru natural, să fie astfel. Propagandele făcute de Unguri pentru introducerea feudalismului în România, totă depărtarea acestor rele i să atribute lui.

Ori cât de grozav să fi fost Vlad Tepeș, este o parte din noi însine, ne cuprind fiori cetind faptele acestui domn; dar fiorii nu sânt așa de infricoșati, fiind că puterea, care se manifestă prințensul eră o putere română. Ștefan cel mare tăia urechile unui prinț, tăia capete de boeri, înjugă pe Leșii prinși în luptă și sēmēnă o pădure și aceste ne umplu ochiul de vâpaie și Alecsandri, trecend prin „Dumbrava Roșie” nu se rușinează, ci remâne uimit de frumșetea gândirilor, ce-i inspiră crușimea faptei lui Ștefan Vodă.

În fine prezentand aceste șire onoratului public, inchieiu prin o formulă usitată în baladele bētrânești:

Eu me 'nchin cu cântecul,
Ca codrul cu frémétul;
Poftă bună, veselie,
Și-mi faceți parte și mie!

(V. Alecsandri.)

Vasile Gămulea.

Dietetica diverselor organe ale corpului nostru.

IX.

Dietetica circulațiunii sângelui.

Funcțiunea sângelui în organismul animal e de mare înseamnăte și se exprimă în două feluri; mai întâiu d'a oferi organelor materiale, cari i sânt necesarii pentru nutrirea lor; a doua chiemare principală a sângelui e de a luă în sine pe toate acele materii, cari au devinit superflue și stricacióse în organism și a le delătură din el afară.

Ambele aceste funcțiuni ale sale, în cari sânt repesentate atât vieța, cât și sănătatea organismului, se pot ține numai pân'atunci în cea mai bună ordine, până când și aparatul de circulațiune se află în starea cea mai eminentă.

Conturbările cele mai mici aduc conturbări mari în toate fazele funcțiunilor corporale; și organele singuraticale ale corpului, ce ar fi ele în construcția lor cât de perfecte, fără de un sânge sănētos, interdic serviciul lor cât mai ingrabă. Faptul acesta legitimă în câțva opiniunea cea naltă, ce o aveau cei vechi despre sânge, privindu-l de multe ori ca principiul vieții, unii din filosofii lor îl considerau chiar drept sufletul omului.

Prima condiție pentru susținerea ordinei celei bune în circulația sângelui este o inimă sănētósă. Dēcă primim diferitele defecte în construcțiunea inimii, fie acele cât de mici, ne mirăm ce conturbări colosale produc ele în tot decursul circulației și în organismul întreg. Erorile aceste le vom puté evita mai bine, dēcă ne vom feri de toate acele momente, ce pot produce palpațiuni la inimă; să ne ferim de reumatism, care mai timpuriu séu mai târziu își depune productul seu primejdios în inimă.

De aici ieră nu urmēză, ca să punem mânilor în pólă, să ne aședăm la odihnă; din contra să căutăm, ca prin lucrul mânilor, prin activitate moderată a corpului să înroducem mișcări și contracțiuni de inimă puternice și binefăcătóre.

Prin această mișcare a corpului nostru vom puté causă ierăș o respirațiune corespundētóre și destul de adancă, prin care ierăș se regulēză mișcarea sângelui în corp; căci inspirațiunea puternică dă sângelui oca-

siune de a străbate în plumâni, pe când respirațiunea îl silește să părăsască reionul acesta și să se miște mai mult în celelalte părți ale corpului.

Precum respirațiunea, așa și mușchii corpului prin contractiunea lor moderată vor putea da impulsul la o distribuție regulată a sângelui. Contractia acesta a mușchilor se poate regula mai bine prin gimnastică, dela care nici secul femeiesc să nu fie eschis; din contra, începutul și rezultatele ei ne îndreptătesc și ne încurajază să continuăm cu exercițiile corporale și la secul frumos.

Prin aceea, că dăm sângelui fluiditatea recerută (apă, lapte,) îl facem mai subțire, mai apt pentru promovarea circulației, putându-se prin această evita toate stagnațiunile eventuale în corp.

Prin o circulațiune puternică și sănătoasă se conlucreză, după cum am vădit la început, la susținerea vieții și tineretii organismului întreg; prin ea se clădesc toate țeseturile diverselor organe, se delătură toate acele substanțe din corp, cari nu mai sunt apte pentru nutrirea sa; ba rămânând în sânge său în corp ar pricinui diversele bôle ale organismului.

Rezultatele aceste se vor putea obține cu atât mai îngrabă și mai perfect, cu cât sângele este pus în pozițiune de a-și afla pe acele materii în abundență, cari contribuiesc la clădirea țeseturilor sale și sunt albumin, grăsime, amyl, var, sare etc. cu cât organismul își află odihna recerută și gradul necesariu pentru încălzirea sa.

Din împlinirea acurată a acestor condițiuni va urma și aceea, ce numim curățirea sângelui și se exprimă, după cum am vădit, în delăturarea acelor substanțe, cari prin funcțiunea diverselor organe a devenit superflue, ba stricăcioase în corp.

Delăturarea lor va putea urma mai bine și cu avantaju, decât și acele organe, cari au misiunea aceasta, (precum sunt plumânile, ficatul, rerunchii, pelea,) se vor afla în ordinea cea mai bună. Nutrirea, crutărea și cultura acestora este dară o condițiune din cele mai vitale.

Dr. Ioan Moga.

Cine a descoperit America?

Se știe, că Americanilor le vine cu greu d'a se învoi cu ideia, că au fost descoperiți de către un străin.

Ah! decât Cristofor Columb, în loc d'a fi un simplu spaniol său un genues, ar fi fost un american, un engles său un olandes, i s'ar fi dat cu înlesnire dreptate; dar un aventurier genues, condamnat de către Ferdinand Catholicul! Ce raport are acesta cu Chicago și New-York?

Asemenea descoperirea noului continent este, în Statele-Unite, obiectul unei literaturi speciale, cerând ajutorul tuturor luminelor omenești, făcând apel la toate bunele voințe, pentru a aduce proba, că Cristofor Columb n'a fost de cât cel mai puțin un banal călător p'un drum cunoscut.

Un enciclopedist american, dl Paul Barron Watson a făcut de curând bilanțul acestei literaturi militante, pe care o împarte în nouă grupe principale.

1-iul grup atribue chinezilor descoperirea Americii, în 499 (23 opere); 2-lea grup, — Normanșilor de la anul 1000—1347 (129 opere); 3-lea grup, — Arabilor, în 1125 (15 opere); 4-lea grup, — Wallonilor, în 1170 (73 opere); 5-lea grup, — Venețianilor, în 1380 (69 opere); 6-lea grup, — Portugesilor, în 1473 (11 opere); 7-lea grup, — Polonesilor, 1476 (19 opere); 8-lea grup, — lui Martin Behem din Nuremberg, în

1483 (26 opere); și în fine al 9-lea grup, — lui Consin, din Dieppe (6 opere).

În fața atâtor volume consacrate ștergerii memoriei lui Cristofor Columb, cineva ar fi condus a crede, că subiectul este definitiv stins. E bine nu! este o greșelă. Nu este un cuvânt, că este destul aparițiunea a zece noi publicațiuni pentru a se reduce definitiv în cenușe marea descoperire spaniolă.

Când va apăre ore și opera care va demonstra, că Americanii sunt cei cari au descoperit lumea vechie?

Piciorul femeii ehinese.

Lucrul cel mai greu de vădit este: piciorul unei chineze. Nimeni în China, nici bărbatul chiar, nu poate să vedă desculț piciorul femeii sale; a privi piciorul unei femei care trece, este o extremă nepoliteță; femeile își ascund picidorele cu ngrigare și nu le arată fără încălțăminte, chiar celorlalte femei. Totuși, în timpurile din urmă, s'a făcut excepție pentru o parisiană și „La Liberté” se face echoul indiscret al acestei curiozități satisfăcute:

„Vădurăm, ăce parisiana, un picior înfășurat cu benzi de pândă care făceau un ghem nelăsând nici o urmă de picior... Prima față rădicată (nu fără multe scruple), nu ajunsese mai departe, mai eră o a doua. Eu ceream să ved piciorul; dar în acest moment, mama și surorile începură a strigă; copiii plângeau, tineră femeie suspină; ce eră de făcut? În fine fașa a doua fu rădicată.

„A treia fu smulsă cu răpediciune ca cum s'ar fi aflat cu toții în desperare! Avurăm atunci naintea ochilor, după cât se pare, cel mai frumos picior de chineză ce se poate ved și ve asigur, nu eră tocmai frumos. Piciorul astfel desfășurat nu are nici o analogie cu pantoful în care stă; bandele care-l înfășură nu lasă femeiei drept punct de sprigin de cât falangele degetelor indoite asupra lor însuși. Fôrte adese ori are loc la talpă o supurațiune, din cauza apăsării continue în care se ține acest sërman picior, și care respândeșce un miros neplăcut.”

Ce gândiți despre această descriere naturalistă? Ni se va mai vorbi ore d'acum nainte despre piciorul chinezilor ca despre a opta minune a lumii!

C u g e t à r i.

Decă te uresce o femeie, ea cu un fir de păianjen îți va rădică înainte un zid de fer.

Ori ce gânganiă e frumôsă ca o gazelă în ochii mumei sale.

Umblă cu opinci până ți-o da Ddeu pantofi.

Mănăcă cêpă un an și vei mănăcă miere în tot restul vieții tale.

Gusturile modeste ale unui om i țin loc de bogăție.

Trăieșce cu cumpătare și vei fi bogat ca un rege.

Mai bine să fii ars de viu de cât să-ți părăsești țera.

Cel mai bun tovarăș ori și când este cartea.

Adesea o vorbă ce-ți scapă din gură devine o sabie ce te amenință.

O vorbă ce o ții pe buzele talé îți este sclavă, aceea pe care o pronunți îți este stăpână.

A știut să-și coccă pânea pe când nu eră glôtă la cuptor.

Copăcelul care face rosa, face și ghimpi.

Să lucrezi la timp, va să ăică să ai isbânda.

Sunt pe pământ două făpturi nesățurate: omul de știință și omul de bani.

Monumentul lui Andreiu Mureșan.

Brașov 11 octombre.

Duminecă și luni s'au ținut aici două conferințe lungi în cauza radicării monumentului lui Andreiu Mureșan.

În urma deciziei, cam precipitate, dela adunarea din Deș, ca adecă cu ori-ce preț se se rădăce în uest an monumentul proiectat deja de mai mulți ani, s'au prezentat aici un membru din sinul comitetului central și a cerut opiniunea și spriginul românilor brașoveni.

Ambe conferințele au fost cercetate de un număr considerabil de fruntași. Desbaterile au fost animate și interesante. Zelul și patriotismul brașovenilor este de admirat.

În ședința primă s'a constatat, cu tot dreptul, că suma adunată până-acum nu e suficientă pentru a se rădăce un monument demn de poet, demn de o *națiune*. Se decide prin urmare amânarea radicării monumentului.

Totuși ca se se satisfacă în câțva conclusului adunării generale, se decide ca deocamdată se se facă o piatră comemorativă în cimiter, colecta se se continue și, când va ajunge o sumă destul de considerabilă, atunci, și numai atunci, se se facă pași necesari pentru monument.

Idea acesta s'a rădăcat la valoare de conclus mai vortos după ce bravul mecenat român, dl *Tache Stănescu*, s'a declarat, că dsa, la ori-ce cas, ar vră se avem un monument la un loc public, demn de poetul adorat.

În urma acesta s'a deschis o listă și au subscris dl *Stănescu* pentru monument public 500 fl., pentru piatră comemorativă 50 fl., asemenea dl *D. Manole* 40 fl. și 50 fl.; dl dr. *Cioranu* 100 fl. și 20 fl. etc.

În a doua ședință s'au modificat în câțva conclusul acesta, anume dd. brașoveni se ofer a rădăce singuri o piatră comemorativă provisorie, ier colecta națională continuându-se cu zel, se se întrebunțeze numai mai târziu pentru scopul destinat.

Deciziunea acesta se transpune comitetului central al Asociațiunii spre aprobare. El este cel mai corespunzător și face onore zelosei elite brașovene.

Literatura și arte.

Revista dlui Tocilescu. Din București ni se scrie, că dălele aceste are se apară acolo o nouă revistă literară. Aceasta va purtă titlul: „Revistă pentru istorie și filologie“, va fi redactată de dl Gr. Tocilescu, și va cuprinde un volum de aproape 15 côle. Din acesta se vede, că scirea despre fusionarea revistei nouă cu „Columna lui Trăian“ nu este esaciă. Acesta din urmă revistă, redactată de dl Hășdeu, va apăre ierăș. În legatură cu aceste adaugem, că dl Tocilescu a primit dălele trecute prin ministrul Frânciei la București felicitări din partea dlui Vadington, ministru de esterne în cabinetul frances, pentru un studiu pe care l'a publicat într'o revistă archeologică germană, despre monumentele din Dobrogea.

× **Anuarul studenților.** A ieșit de sub tipar la București: „Anuarul Asociațiunii generale a studenților universitari din România“. Volumul I și II, Focșani-Pitești, 1880—1881.

Istorie naturală. Dl Ipolit Ilasievici profesor gimnazial în Brașov a scos de sub tipar o carte școlară intitulată: „Curs metodic de istoria naturală pentru școlile populare“, partea primă. Aceasta cârticică este întocmită conform „Normativului școlar“ pentru acele clase, în cari istoria naturală este a se tractă ca obiect separat. Se pôte procură cu 30 cr. seu direct dela autor seu prin ori ce librărie.

Despre uciderea lui Mihaiu Vodă Vitezul. Noue documente istorice găsite în biblioteca din Berna (Elveția). Sub acest titlu cetim că a eșit la București o broșură de 22 pagine, ce se află de vëndare la administrațiunea „Binelui Public“, pe la chioscuri și la librării pe prețul de 30 bani.

× **Opera „Haiducul“.** Am anunțat că opera italiană din București va represintă în stagiunea 1882—83 o operă în două acte al cărei subiect este românesc, „Haiducul“. Musica e de măestrul Oreste Bimboni. Libretul, scris în versuri francesse de dl Fr. Damé, a fost tradus în versuri italiene de dl cavaler d'Ormeville. Dorind ca opera „Haiducul“ se fie cântată în limba română, de artistii operei, d. Serghiad, scrie „Românul“ în înțelegere cu autorul, a incredințat traducerea noiei operi dlui Duiliu Zamfirescu.

× **Domnișorele Deșliu** scrie „Românul“, urmază cu un frumos succes în Paris studiul picturii, pentru care au pe atâta talent, cât și siguranță. Fericitul lor părinte a avut ocaziunea mai dălele trecute de a presintă M. S. Reginei la Sinaia mai multe tablouri în ulei, represintănd flori și fructe, ale ficelor sale. Soverana a felicitat pe dl Deșliu de frumosul talent al copilelor sale și de silințele ce-si dă pentru educațiunea lor; apoi după rugăciunea dlui Deșliu, a oprit patru din tablourile junelor domnișore.

Notițe despre Bucovina. O broșură de 48 pagine, prin care dl George Sion arătă cum elementul român din Bucovina — provincie plină de amintiri și de locuri gloriose pentru istoria noastră — se innecă de numărul spritor al Rutenilor și cere înființarea unui consul român la Cernăuți, după cum bine ar fi se se trimetă câte unul și pe la Sibiu și Brașov. Cererea poetului nostru este foarte drăptă și foarte patriotă. Ascultă-va însă cineva din guvern românesc sa voce?

× **Diare noue.** „*Privighetorea*“, va fi titlul unei noue foi populare, care va apăre în 1 octombre la Bocșamontană, redactată de dl Simeon Pocrean; va eși de două ori pe lună, prețul pe trei luni va fi 80 cr. — „*La Vie Roumaine*“, se va numi un nou diar ilustrat care va ieși la București în limba francesă.

C e n o u ?

Sciri personale. Dl C. A. Rosetti cu dōmna Maria Rosetti și cu fiul lor Vintilă au plecat din București la Paris, unde vor sta timp mai îndelungat. — Dl E. Costinescu a primit direcțiunea „Românului“, pe cât timp dl C. A. Rosetti va absentă din București. — *Dni Bacaloglu și C. F. Robescu* vor represintă România la congresul de electricitate ce se va ține la Paris.

Hymen. Dl Teodor Herman, teolog absolut al archidiecesei din Sibiu, la 16 septembrie s'a cununat cu domnișora Raveca Cupșa in Cupșeni. — Dl Teodor Sioreu, teolog absolut din aceeaș archidieceasă, la 15 octombre va serbă cununia sa cu domnișora Elisabeta B. Hangea în Leschia în Ardeal.

Regina României și Petőfi. La 15 l. c. se va inaugură în Budapesta statua celui mai mare poet liric magiar Alesandru Petőfi. Inaugurarea se va face cu pompă mare, ținându-se discursuri și fiind represintate tōte corporațiunile de frunță, cari tōte vor depune pe statuă și câte o cunună. Aflăm din diarele ungurești, că Maj. Sa regina României asemenea a co-

mandat o cunună, care în numele Maj. Sale se depună pe statuă. Cununa, cu inscripțiune francesă, e deja espusă la un negustor de flori în Budapesta, unde lumea trecătoare o admiră cu adânc devotament pentru gingașa atențiune a suveranei poete.

✕ **Academia Română.** Dl Nicolae Ionescu, în ultima ședință a Academiei, a cetit un manuscris italianesc ce l'a găsit într'una din bibliotecile Elveției în călătoria ce a făcuto — și anul acesta ca și anii trecuți — prin acesta interesantă țerr. Manuscrisul e relativ la cele din urmă momente ale lui Mihailu Vitezul.

✕ **Statua lui Ștefan cel mare.** La 10/22 septembrie după pregătirea fundațiunilor s'a procedat în Iași la redicarea statuei în fața palatului administrativ. Comitetul a depus în lăuntru fundamentei statuei, închis într'un tub de sticlă și un act comemorativ. Președinte de onoare al comitetului este regele Carol I, vice-președinte principele Grigorie M. Sturdza, membrii: Vasile Alecsandri, Nicolae Gane, Scarlat Pastia, Iacob Negruzzi, Alesandru A. Stamatopol architect.

✕ **Școlile din Blaș.** Din „programa” ce ni s'a trimis, scotem următoarele date relative la anul școlar trecut: În gimnasiu au fost 17 profesori; numărul școlărilor înscriși 400 din cari au ramas 374, din acestia 371 au fost români și anume gr. c. 321, gr. or. 50. La preparandie au fost 6 profesori, 57 învățatori; la școla normală 4 profesori și 50 de învățacei; la școla de fete două profesorițe și 1 profesor, numărul elevelor a fost 26.

✕ **Societăți de lectură.** *Societatea Andreiu Siaguna* a tinereții clericale și pedagog. din Sibiu s'a constituit sub presiul ad hoc al Rds. D. director Ioan Hania astfel: președinte dl profesor seminarial dr. Daniil P. Barcian, vice-președinte V. M. Tordășan cl. a. III, notari Ioan Baciu cl. III și Ilariu Reit cl. II, cassar Romul Pop cl. I, controlor Nicolae Adamoviciu cl. III, bibliotecar Emanuil Beșă cl. II, vice-bibliotecar Vas. Bărbat ped. I, redactor al foii „Musa” Dumitru Tătar cl. III, membrii în comitet Aron Gogonea și Ioan Orban cl. III, Vasile Saftu și G. Maier cl. II. V. Gan și T. Strimbu cl. I, Nic. Barsan ped. III și Dumitru Lăpădat ped. II. — *Societatea de lectură din Beiusi* a junimeii române studioase la gimnasiul de acolo s'a constituit sub presiul Rds. D. director Petru Mihățiu astfel: conducător dl profesor George Pop, notar al corespunșințelor George Popoviciu, notar al ședințelor Traian Puticiu ambii din cl. VIII, bibliotecar George Candrea, archivar Vas. Ardelean, cassar George Dragan, toți din cl. VII. — *Societatea de lectură* a junimeii române dela gimnasiul r. c. din Cluș s'a constituit în 23 sept. st. n. pe anul școlastic 1882/3 în modul următor: Președinte Gavril Tripon stud. de cl. VIII, notar Vasiliu Vutca stud. de cl. VII, secretar Romul Ramonțian stud. de cl. VIII, cassariu Aureliu Popu stud. de cl. VI, bibliotecar Vasiliu B. Popu stud. de cl. VIII, vice-bibliotecar Avram Horvat stud. de cl. VI, controlor Petru Fornea stud. de cl. VII, redactori la foia societății „Speranța” Iuliu Carșai stud. de cl. VIII, Ioan R. Cherecheș stud. de cl. VII și Georgiu Popescu stud. de cl. VI, membrii de încredere, Aureliu Poruț și Val. Abuiu ambii stud. de cl. V.

✕ **Lumina electrică la Sinaia.** „Românul” află, că palatul regel dela Sinaia va fi luminat în curând prin lumina electrică; mașina va fi pusă în mișcare prin ajutorul Peșului.

✕ **Cătră dnii diuaristi.** Nicolae Bernardini din Lecce (Italia) lucrăză în acest moment la formarea unui mare Dicționar special, care va cuprinde lista tuturor jurnalelor din lume, istoricul lor, importanța lor, biografia principalilor lor colaboratori, numărul tirajului etc. El se adresăză pentru acesta la toți diuaristii, fără deosebire de partid, rugându-i de a-i trimite un esemplar a diuarului lor cu toate indicațiunile ce vor socoti că ar fi de folos. Adresa dlui Nicolae Bernardini este: Via delle Bombarde, Lecce (Italia).

✕ **Necrolog.** *Elena Rafila*, învățătoare gr. or. în comuna Gepiu, comitatul Biharea, a încetat din viață la 9 octombrie în etate de 19 ani, lasând în doliu numărôși consângeni, între cari și pe unchiul seu preotul din Gepiu Teodor Rafila și soția, cari i-au fost adevărați părinți. La înmormântarea repausatei, în 12 octombrie, s'a înfățișat un public numeros din loc și din giur, compus din inteligență și popor, căci adormita a desvoltat mult zel pe cariera sa frumoasă. La actul înmormântării a oficiat parocul din Berechiu și inspectorul cercual de școle MOD. Teodor Pap, carele ținu și o pătunțătoare cuvântare ocașională, asistat de alți cinci preoți și de numeroși învățatori; cari se crezură datori a aduce acest atribut de stimă bravei lor colega. Fie-i țerrina ușor!

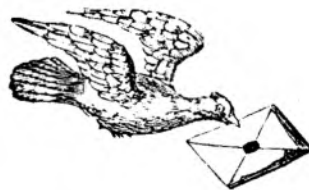
Deslegarea ghiciturei de șac din nr. 38: „Scriind mereu despre serierile celorlalți, ajungem a ne crede mai mult spirit decât ei, și decă n'am fi convinși, că Isus este Ddeu: predicătorii l'ar găsi un spirit medicru”.

Carmen Sylva.

Bine au deslegat-o dômnele și domnișorele: Rosa Bozanciu, Elena Zacharia n. Daminescu, Eufrosina Pop, Emilia C. Nicora și Ștefania Pop.

Premiul l'a câștigat domnișora Ștefania Pop în Bănișor.

Poșta Redacțiunii.

Dsiôrei E. D. in C. Diarul pentru copii, încât șcim noi, încă n'a apărut.

Dlui G. C. in Belcesci. Bani au sosit. „Ședetorea” s'a espedat. Nr. 1 se va suplini mai târziu.

Dlui D. P. in A. De vom avé spaci, vom publica-o. Dar nu șcim când vom avé, căci ar ocupă prę mult loc.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sër-bătorile.	Sorele	
				resare	apune
Duminecă	3	15	M. Dion. Areopag.	6 24	5 7
Luni	4	16	Păr. Ieroteiu.	6 26	5 5
Marti	5	17	M. Charitina.	6 28	5 2
Mercuri	6	18	† Apost. Toma.	6 29	4 59
Joi	7	19	MM. Sergie și Vach.	6 31	4 57
Vineri	8	20	Cuv. Pelagia.	6 33	4 55
Sămbetă	9	21	† Apost. Iacob.	6 35	4 53

✕ **Avis!** Treiluniul jul.—sept. se încheiă cu nr. trecut. Rugăm pe aceia, a căror abonamente espiră cu acel număr, să binevoiescă a le rennoi de timpuriu; ier cei ce nu mai vor să fie abonați, sânt rugați a ne innapoiă nrl presinte, ca să-i ștergem din registrul abonanșilor.

Proprietar, redactor respunșător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.